

OPINTO-OHJAAJANKOULUTUS (60 OP) 2019-2020

Opintojen tavoitteet, osaamisvaatimukset, opiskelutavat
ja opintokokonaisuudet

Sisällys

Lukijalle	4
Opinto-ohjaajan koulutusta säätelevät lait ja asetukset	5
Ammatillinen opettajankoulutus	5
Opinto-ohjaajan kelpoisuus	5
Osaaminen opintojen tavoitteena	7
Elinikäinen ohjaus	8
Tulevaisuuden tekeminen	9
Ammatillisen osaamisen kehittyminen	10
Opiskelun periaatteet ja opintojen ohjaus	11
Kelpoisuus ja opintojen laajuus	11
Opintojen toteuttamisaikataulu	11
Läsnäolovelvoite ja poissaolojen korvaaminen	11
Opintojen ohjaus	12
Ohjaus opintojen aikana	12
Henkilökohtainen opintojen ohjaus	12
Opintojaksot	13
Opintojakso 1: Ohjauksen teoreettinen viitekehys, 10 op	14
Osaamistavoite	14
Osaamisen hankkiminen	14
Oppimistehtävät	14
Osaamisen osoittaminen	15
Oppimisprosessin ja osaamisen arviointi	15
Kirjallisuus	16
Opintojakso 2: Ohjauspalveluiden järjestäminen ja moniammatillinen verkostoyhteistyö, 15 op	18
Osaamistavoite	18
Osaamisen hankkiminen	18
Oppimistehtävät	18
Osaamisen osoittaminen	19
Oppimisprosessin arviointi	19
Kirjallisuus	21
Opintojakso 3: Asiakaskeskeinen ohjaus, 10 op	24
Osaamistavoite	24
Osaamisen hankkiminen	24
Oppimistehtävät	24

Osaamisen osoittaminen	26
Oppimisprosessin arviointi	26
Kirjallisuus	28
Opintojakso 4: Ohjauksen kehittäminen ja tulevaisuuden ennakointi, 10 op	30
Osaamistavoite	30
Osaamisen hankkiminen.....	30
Oppimistehtävät	30
Osaamisen osoittaminen	31
Oppimisprosessin arviointi	31
Kirjallisuus.....	32
Opintojakso 5: Opinto-ohjaajan ammatillinen identiteetti, 15 op	33
Osaamistavoite	33
Osaamisen hankkiminen.....	33
Oppimistehtävät	33
Oppimisprosessin arviointi	35
Kirjallisuus.....	36
Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	40
Hyväksilukeminen	41
Korvaaminen.....	41
Korvaavuuden hakeminen	41
Sisällyttäminen.....	41
Osaamisen tunnistaminen	42

Lukijalle

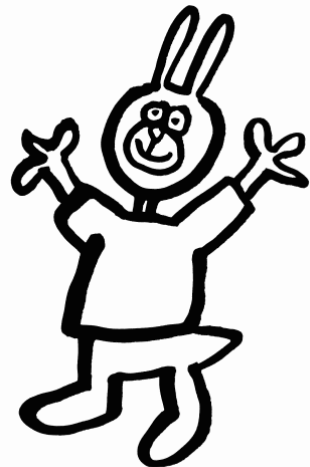
Tervetuloa opinto-ohjaajan koulutukseen!

Lukuvuoden 2019 – 2020 opinto-ohjaajan koulutuksen koko opinto-opas on sähköisessä muodossa osoitteessa jamk.fi/aokk/opinto-opaat.

Opinto-oppaasta löydät opinto-ohjaajan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet, ammatillisen opettajakorkeakoulun toimintaa koskevia perustietoja, opintojen pelisäännöt, opintotukeen ja opintososiaaliin etuihin liittyvät asiat sekä tiedot opiskeluasi tukevista palveluista.

Opinto-ohjaajan kelpoisuus perustuu [asetukseen opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksesta](#). Koulutus antaa kelpoisuuden opinto-ohjauksen tehtäviin kaikille kouluasteille.

Opinto-ohjaajankoulutuksemme opetussuunnitelma on osaamisperustainen. Koulutuksemme pohjautuu [ohjausalan maailmanjärjestön \(IAEVG\)](#) ja [eurooppalaisen ohjausalan säätiön \(NICE\)](#) määrittämiin kompetensseihin. Elinikäisten urasuunnittelutaitojen tukeminen muuttuvassa yhteiskunnassa on opintojen keskeisiä teemoja.

Opinto-ohjaajan koulutusta säätelevät lait ja asetukset

Ammatillinen opettajankoulutus

Ammattikorkeakoululaki (932/2014) sanoo **ammattillisesta opettajankoulutuksesta** näin:

8 §

Toimiluvassa määrätään oikeudesta järjestää ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellista opettajankoulutusta ammattikorkeakoulussa (ammatillinen opettajankoulutus).

25 §

Ammatilliseen opettajankoulutukseen voidaan ottaa se, jolla on sellainen koulutus ja työkokemus, joka vaaditaan ammattikorkeakoulun tai ammatillisen koulutuksen opettajan toimeen.

30 §

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot on suoritettava viimeistään vuotta niiden laajuutta pitävässä ajassa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle tästä poikkeusta. Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarkoitetut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Opinto-ohjaajan kelpoisuus

Asetus **opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista**: 986/1998 määrittelee opinto-ohjaajien kelpoisuusvaatimukset seuraavasti:

Perusopetus 6 §

Oppilaanohjausta on kelpoinen antamaan henkilö:

1. joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n 1 momentin 4 kohdassa tai kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja *opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n 2 momentissa tarkoitetut opinnot*;
2. joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n 1 momentin mukaisen koulutuksen; tai
3. jolla on tämän asetuksen 15 §:n 1 momentissa säädetty kelpoisuus.

Lukio 11 §

Opinto-ohjausta on kelpoinen antamaan henkilö:

1. joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja tutkinnon lisäksi yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n 4 kohdassa tarkoitetut opinnot tai kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n 2 momentin mukaiset opinto-ohjaajan opinnot;
2. joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n 1 momentin mukaisen koulutuksen; tai
3. jolla on tämän asetuksen 15 §:n 1 momentissa säädetty kelpoisuus

Ammatillinen koulutus 15 §

Opinto-ohjausta on kelpoinen antamaan henkilö, jolla on

1. tässä asetuksessa säädetty ammatillisten tai yhteisten opintojen opettajan kelpoisuus sekä 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset ammatillisessa opettajakorkeakoulussa tai yliopistossa suoritetut opinto-ohjaajan opinnot tai yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettut vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot; tai
2. 11 §:ssä säädetty kelpoisuus.

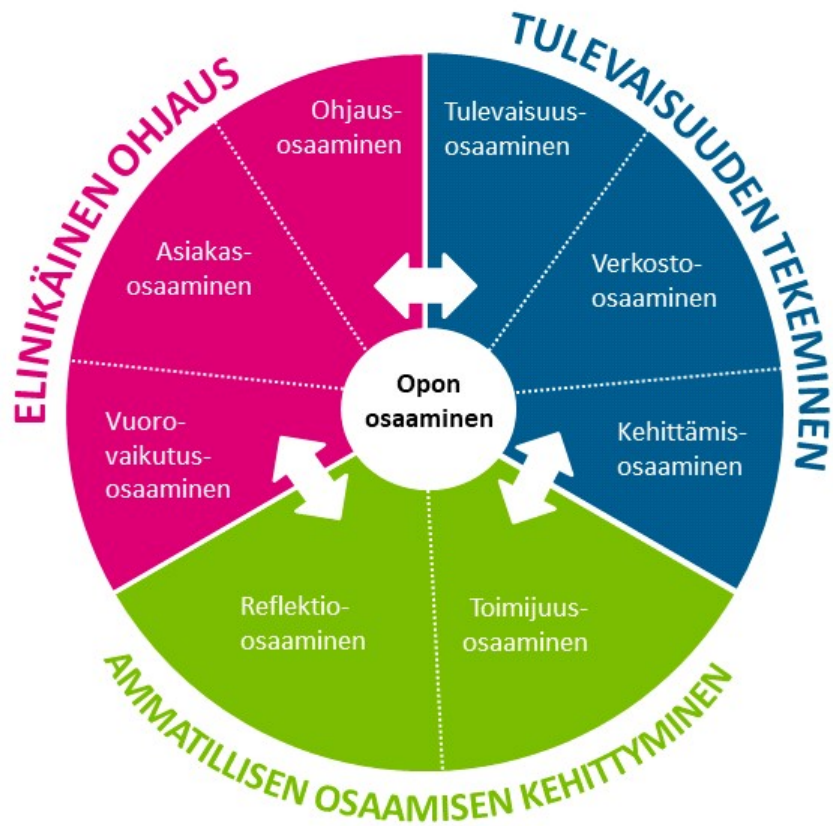
Ammattikorkeakoulu

Ammattikorkealaki (932/2014) tai -asetus (1129/2014) eivät määrittele opinto-ohjaajan kelpoisuutta. Sen sijaan ammattikorkeakoulujen johtosäännössä voi olla mainintoja ohjaushenkilöstön kelpoisuuksista.

Osaaminen opintojen tavoitteena

Opinto-ohjaajakoulutus on eri oppilaitosmuodoissa ja -asteilla toimiville opettajille tarkoitettua jatkokoulutusta ohjauksen asiantuntijatehtäviin. Jyväskylän ammattikorkeakoulun, ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajakoulutuksen opetussuunnitelma on osaamisperustainen.

Opinto-ohjaajan ammattispesifistä ydinosaamista ovat elinikäinen ohjaus ja tulevaisuuden tekeminen. Opinto-ohjaajakoulutuksen tehtävänä on näillä osaamisalueilla olevien osaamisten kehittäminen ja arviointi. Koulutuksen tehtävänä nähdään myös opinto-ohjaajuuteen liittyvän ammatillisen osaamisen ja toimijuuden kehittymisen tukeminen.

Elinikäinen ohjaus

Elinikäisellä ohjauksella tarkoitetaan erilaisia toimia, joiden avulla kaikenikäiset kansalaiset pystyvät missä tahansa elämänvaiheessa tunnistamaan valmiutensa, taitonsa ja kiinnostuksensa, tekemään mielekkäitä koulutukseen ja työuraan liittyviä valintoja ja päätöksiä sekä hallitsemaan yksilöllistä kehityskaartaan koulutus-, työ- ja muissa ympäristöissä, joissa valmiuksia ja taitoja opitaan ja/tai käytetään. Elinikäistä ohjausta toteutetaan koulutus-, työ-, yhteisö- ja yksityisympäristöissä. (*Elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka. Eurooppalaisia lähtökohtia kansalliselle kehittämistyölle, 2013. ELPGN Tools No. 1*)

Elinikäisen ohjauksen osaamisalue koostuu seuraavasta kolmesta osaamisesta, joita kehitetään ja arvioidaan erilaisten oppimistehtävien avulla:

- **Asiakasosaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan taitoa tunnistaa asiakkaiden yksilöllisiä ohjaustarpeita ja huomioida ne ohjauksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.
- **Ohjausosaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan tietoisuutta toimintansa taustalla olevista ohjauksen teoreettisista ja filosofisista lähtökohdista. Se on myös kykyä suunnitella, toteuttaa, arvioida, kehittää ja uudistaa ohjausta sekä taitoa hyödyntää ohjaustyössään uuden teknologian tuomia mahdollisuuksia mielekkäällä tavalla.
- **Vuorovaikutusosaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutussuhteissa myönteisellä ja mielekkäällä tavalla.

Tulevaisuuden tekeminen

Työelämä, työmarkkinat ja yhteiskunta ovat jatkuvassa muutoksessa. Aikaisemmin niin tavalliset lineaariset koulutukselliset ja ammatilliset polut ovat hävinneet, samoin kuin monet perinteiset ammatit ja työtehtävät. Uraohjaus osana opinto-ohjausta on merkittävä tekijä oppijoiden työuraan liittyvien tietoisten valintojen, elinikäisten urasuunnittelutaitojen kehittämisen ja työllistyvyyden taustalla. Ohjaus toimii koulutuksen ja muuttuvan työelämän rajapinnoilla. (ELGPN 2014; Cedefop 2016.)

Tulevaisuutta tehdään ja tulevaisuuden haasteisiin vastataan yhteistyössä, verkostoissa toimimalla. Kasvavaan ja monimuotoistuvaan ohjaustarpeeseen vastaaminen ja elinikäisen ohjauksen näkökulman vahvistaminen edellyttävät ohjaustoimijoiden yhteistä panostusta ohjauksen sisältöjen, menetelmien ja palvelujen kehittämiseen. (Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet 2011.)

Tulevaisuuden tekemisen osaamisalue koostuu seuraavasta kolmesta osaamisesta, joita kehitetään ja arvioidaan erilaisten oppimistehtävien avulla:

- **Tulevaisuusosaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan kykyä tunnistaa koulutuksen, työelämän ja yhteiskunnan välisiä suhteita, sekä halua kehittää olemassa olevia ohjauksen toimintatapoja ja rakenteita. Se on myös kykyä tunnistaa yhteiskunnan ja työelämän muutoksia sekä kykyä hyödyntää työssään tulevaisuutta koskevaa ennakoitietoa.
- **Kehittämisosaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan sisällöllistä ja menetelmällistä kykyä kriittisesti arvioida omaa ja yhteisönsä ohjaustoimintaa suhteessa toimintaympäristön muutokseen. Se on tahtoa ja taitoa kehittää ja asettaa uusia tavoitteita ohjaustoiminnalle sekä paikallisella, valtakunnallisella että kansainvälisellä tasolla. Se on myös taitoa etsiä, kriittisesti valikoida ja tuottaa sellaista teoreettista tietoa, joka yhdistyneenä kokemustietoon palvelee sekä hänen että hänen yhteisönsä ohjauksen kehittymistä.
- **Verkosto-osaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan kykyä tunnistaa ohjauksen alueelliset verkostot sekä taitoa toimia erilaisissa koulutuksen ja työelämän yhteistyöverkostoissa. Se on myös kykyä luoda oman ja yhteisönsä toiminnan kehittämiseksi tarkoitukseenmukaisia yhteistyösuhteita.

Ammatillisen osaamisen kehittyminen

Ammatillisen osaamisen kehittymisen vaatimus liittyy olennaisesti kaikkiin opinto-ohjaajan profession osaamisalueisiin. Yhdistävänä tekijänä on reflektiivisyyden käsite. Kyky reflektioon eli kriittiseen itsearviointiin kuuluu opinto-ohjaajan ammattitaitoon ja *ammattilliseen* toimijuuteen. Henkilökohtainen reflektointi sekä kyky säädellä omaa toimintaansa ja tehdä itsenäisiä valintoja ja ratkaisuja ovat välttämättömiä oman työn uudistamiselle ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi. Opinto-ohjaaja on oman työnsä tutkija, joka rakentaa jatkuvasti käyttöteoriaansa.

Ammatillisen osaamisen kehittymisen osaamisalue koostuu seuraavasta kahdesta osaamisesta, joita kehitetään ja arvioidaan erilaisten oppimistehtävien avulla:

- **Reflektio-osaaminen** tarkoittaa opinto-ohjaajan kykyä tunnistaa ja kriittisesti arvioida omaan ohjaajuuteensa liittyviä peruskäsityksiään, arvojaan ja asenteitaan sekä omia ajattelun- ja toimintamallejaan. Se tarkoittaa myös kykyä arvioida oman toiminnan ja ajattelun eettisiä lähtökohtia sekä kykyä arvioida oman osaamisen ja ammatillisen identiteetin kehittymistä.
- **Toimijuusosaaminen tarkoittaa** opinto-ohjaajan kykyä hyödyntää työssään opintopolun eri vaiheissa opinto-ohjaajan laaja-alaiseen kelpoisuuteen liittyvää tiedollista ja menetelmällistä osaamista. Se on taitoa määritellä ohjaustyö tilanteissa, joissa siihen kohdistuu monenlaisia odotuksia, uudistuksia ja muutostarpeita. Se on kykyä edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja vastuullisuutta ja tehdä näkyväksi ohjauksen merkitystä osana koulutuksen tuloksellisuutta.

Opiskelun periaatteet ja opintojen ohjaus

Opinto-ohjaajaksi kehittyminen on osa yksilön koko työhön kestävästä ammatillisesta kasvusta, jossa oma lähtöammatti ja opettajuus kehittyvät ohjaajuudeksi. Koulutuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle kehykset, joiden kautta hän voi tarkastella opinto-ohjauksen kysymyksiä suhteessa omaan ja yhteisönsä toimintaan.

Kelpoisuus ja opintojen laajuus

Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa opiskelijat hankkivat opinto-ohjaajan kelpoisuuden suorittamalla 60 opintopisteen laajuiset opinto-ohjaajan opinnot monimuoto-opiskeluna. Yksi opintopiste (op) tarkoittaa 27 tunnin työskentelyä.

Monimuoto-opiskelussa yhdistyvät ohjauspäiviin osallistuminen, erilaisissa ryhmissä tapahtuva vertaisoppiminen, verkko-opiskelu, itsenäinen opiskelu ja oman työn kehittäminen. Opinnot sisältävät myös kolme verkostoharjoittelua (3x5 päivää). Kansainväliseen vaihtoon haluavilla on mahdollisuus lähteä opiskelijavaihtoon.

Opintojen toteuttamisaikataulu

Opinto-ohjaajankoulutuksen **opinnot alkavat 27.-28.5.2019** ja **opinto-oikeutesi päättyy 31.7.2022**. Opintoihin sisältyvät ohjauspäivät toteutetaan Jyväskylässä. Ohjauspäivät ovat tärkeä osa opintoja. Niiden aikana edistetään ja arvioidaan osaamistavoitteiden mukaista osaamista sekä rakennetaan yhteistä ohjauksen tietoperustaa erilaisissa vertaisryhmissä. Tämän vuoksi ohjauspäivillä on läsnäolovelvoite.

Ohjauspäivät ovat seuraavat:

- 27. - 28.5.2019
- 3. - 4.9.2019
- 30.10. - 31.10.2019
- 10. - 12.12.2019
- 21. - 22.1.2020
- 17. - 18.3.2020
- 12. - 13.5.2020

Opinto-ohjaajankoulutuksessa **oppimispiireillä** on suuri merkitys. Oppimispiirit ovat 4-5 opiskelijan muodostamia yhteistoiminnallisia ryhmiä, joiden keskeisenä tehtävänä on edistää kunkin ryhmäläisen opintoja. Oppimispiirit työskentelevät sekä ohjauspäivillä että niihin liittyvillä etäjaksoilla. Etätyöskentelyn aikataulutuksen ja työnjaon ryhmäläiset sopivat keskenään. Oppimispiireissä vertaisuus on vahva voimavara ja niissä tarjoutuu mahdollisuus reflektiiviseen ajatteluun ja erilaisten kysymysten pohdintaan.

Kun suunnittelet opintojasi ja arvioit niihin tarvittavaa aikaa, muista huomioida myös **itsenäisen työskentelyn vaatima aika**. Itsenäiseen työskentelyyn kuuluu muun muassa erilaisten oppimistehtävien tekemistä. Oppimistehtäviä kuuluu jokaiseen opintojaksoon ja tehtävät voivat olla työläisiä.

Läsnäolovelvoite ja poissaolojen korvaaminen

Ohjauspäivillä ja verkostoharjoittelussa on läsnäolovelvoite. Poissaolot korvataan tekemällä omalle kouluttajalle esitys korvaavuudesta, joka vastaa poissaoloteeman sisältöä ja osaamistavoitteita.

Kouluttajan hyväksyttyä esityksen opiskelija tekee tehtävän/sovitun korvaavuuden.

Opintojen ohjaus

Ohjaus opintojen aikana

Opintojen ohjausta toteutetaan monipuolisesti kaikki ohjauksen toteuttamismuodot – henkilökohtainen, pienryhmä, suuryhmä ja omaehtoinen ohjaus – huomioiden. Kouluttajien lisäksi opintojen ohjausta antavat opettajakorkeakoulun opiskelijapalvelut ja opinto-ohjaaja. Opinto-oppaasta ja Optiman *AOKK Opiskelu* - työtilasta löydät linkkejä opiskelun kannalta tärkeisiin palveluihin. Teknisissä asioissa (esim. Optima, Zoom ja muut verkkotyövälineet) auttaa aokktuki@jamk.fi

Henkilökohtainen opintojen ohjaus

Jokaisella opinto-ohjaajaopiskelijalla on nimetty oma kouluttaja, joka vastaa opiskelijoidensa opiskeluprosessin kokonaisuohjauksesta (mm. henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat, oppimistehtävät ja oppimispiirin ohjaus). Opiskelija saa opintojensa aikana henkilökohtaista ohjausta omalta kouluttajaltaan.

Henkilökohtainen ohjaus tarkoittaa kaikkia niitä käytännön toimia, joilla tuetaan opiskelijan ohjaajaksi kasvua. Henkilökohtaista ohjausta annetaan lähijaksojen yhteydessä tarpeen mukaan ennakoon sovittuna aikana sekä etäjaksoilla sähköpostitse, puhelimitse sekä verkkokokousmahdollisuuksia hyödyntäen.

Opintojaksot

Opintojakso 1: Ohjauksen teoreettinen viitekehys, 10 op

Ohjauksen teoreettinen viitekehys -opintojaksolla perehdyt ohjauksen peruskäsitteistöön ja ammatteettisiin periaatteisiin. Lisäksi syvennyt ohjauksen teoreettisiin lähestymistapoihin ja rakennat omaa ohjauksen käyttöteoriaasi.

Tämän opintojakson oppimistehtävät johdattavat sinua tutkimaan ohjausta ilmiönä ja haastavat sinua myös arvioimaan omia lähtökohtiasi opinto-ohjaajana toimiselle.

Opintojaksoon liittyvillä ohjauspäivillä ja oppimistehtävillä edistetään ja arvioidaan ohjausosaamistasi ja asiakasosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Osaamistavoite

Opiskelija hallitsee ohjauksen peruskäsitteistön, ammattieettiset periaatteet ja ohjauksen sisältöalueet. Opiskelija tuntee ohjauksen ja uraohjauksen keskeisiä teoreettisia lähestymistapoja ja osaa arvioida eri lähestymistapojen soveltuvuutta ja toimivuutta erilaisissa ohjaustilanteissa. Opiskelijalla on valmiudet kehittää monipuolista ja joustavaa käyttöteoriaa oman ohjaustoimintansa taustalle ja tuki. Hän osaa perustella tekemänsä ratkaisut asiakaslähtöisesti ja omaan käyttöteoriaansa perustuen.

Osaamisen hankkiminen

Voit hankkia tämän opintojakson tavoitteena olevan osaamisen osallistumalla ohjauspäiviin ja tekemällä opintojaksolle kuuluvat, osaamistavoitteittesi mukaiset oppimistehtävät. Olet voinut jo hankkia, tai parhaillaan olla hankkimassa, tässä opintojaksossa tavoitteena olevaa osaamista esimerkiksi aikaisempien koulutusten tai työkokemuksen kautta.

Oppimistehtävät

Tehtävä 1. Opinto-ohjaajan huoneentaulu

Perehdy ohjaus- ja opinto-ohjaus käsitteisiin (ml. tiedottaminen ja neuvonta) Optimasta löytyvän materiaalin ja kirjallisuuden pohjalta. Tee lukemasi perusteella oma opinto-ohjaajan huoneentaulu, johon koostat itsellesi ohjaustyössä tärkeinä pitämiäsi asioita. Palauta tehtävä Optimaan. Tehtävää käsitellään ohjauspäivillä. Valmistaudu esittämään omia, perusteltuja ajatuksiasi ja pohdintojasi sekä osallistumaan keskusteluun pienryhmässä.

Tehtävä 2. Eettinen case

Palauta mieleesi ohjaustilanne, joka on haastanut omaa eettistä ajattelua. Mitä tapahtui? Kuinka toimit? Miksi ja millä perusteella? Kuvaa tilanteesi lyhyesti ja palauta muistiinpanosi Optimaan. Tehtävää käsitellään pienryhmissä ohjauspäivien aikana.

Tehtävä 3. Ohjausteoriapäivän suunnittelu ja toteutus

Ohjausteoriapäivien suunnittelusta vastaavat opiskelijat. Ennalta sovittu ryhmä suunnittelee ohjauksen teoreettisesta lähestymistavasta puolen päivän kokonaisuuden. Kokonaisuus sisältää sekä asiantuntijaluennon (kouluttaja hankkii) että ryhmän suunnitteleman toiminnallisen osuuden.

Kukin ryhmä toimittaa toiminnalliseen osuuteen laatimiensa harjoitteiden kirjalliset ohjeet Optimaan. Kirjallisessa ohjeessa tulee ilmetä harjoitteiden tavoitteet, toteuttamisohjeet ja esimerkkejä tilanteista, joihin harjoite ohjaajan työssä soveltuu. Tarkemmat ohjeet päivän suunnittelusta ja toteutuksesta ryhmä saa ohjauspäivien aikana.

Tai: Opintojaksoon liittyvän osaamisen hankkiminen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaasi perustuen.

Osaamisen osoittaminen

Tässä opintojaksossa tavoitteena olevan osaamisen osoitat ohjauspäiviin osallistumalla sekä suorittamalla hyväksytysti opintojaksoon sisältyvät oppimistehtävät. Sinulla on myös mahdollisuus hyväksilukea tähän opintojaksoon sellaista opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista, jota olet aiemmin hankkinut muissa opinnoissa, työelämässä tai muissa yhteyksissä. Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja osaamisen tunnistaminen ja ne ovat kuvattu tarkemmin tämän oppaan luvussa 7.

Oppimisprosessin ja osaamisen arviointi

Tällä opintojaksolla edistetään ja arvioidaan ohjausosaamistasi ja asiakasosaamistasi. Näiden osaamisen lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi. Oppimisprosessin arvioinnin välineitä ovat osaamistavoitteittesi mukaiset opintojakson oppimistehtävät sekä havainnot opintojakson osaamistavoitteisiin liittyvästä vuorovaikutusosaamisestasi ja reflektio-osaamisestasi.

Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista ja arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun koulutaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointipäätös tehdään asteikolla: hyväksytty / hylätty. Arviointiaineisto koostuu opintojakson oppimistehtävistä sekä ohjauspäivien aikana osoitusta osaamisesta.

Arviointikriteerit

Opintojakson aikana tuotetun arviointiaineiston avulla arvioidaan ohjausosaamistasi ja asiakasosaamistasi. Hyväksyttävän tason arviointikriteerit ovat seuraavat:

Ohjaus- osaaminen	Opiskelija tuntee ohjauksen peruskäsitteistön ja ohjauksen sisältöalueet Opiskelija tunnistaa oman toimintansa taustalla olevat ohjauksen teoreettiset ja filosofis-eettiset lähtökohdat Opiskelija osaa yhdistää ohjausta koskevaa kokemuksellista tietoa teoreettiseen tietoon siten, että ne muodostavat eheän kokonaisuuden, ohjaajan oman käyttöteorian
Asiakas- osaaminen	Opiskelija osaa soveltaa ohjausteoreettista osaamistaan erilaisissa ohjaustilanteissa.
Arviointiasteikko	Hyväksytty/Hylätty

Kirjallisuus

Ohjausajattelu

- Cedefop 2009. Professionalising career guidance. Practitioner competences and qualification routes in Europe. Luxemburg: Cedefop panorama series; 164. <http://cedefop.europa.eu/EN/news/4362.aspx>
- Hooley, T., Sultana, R. G. & Thomsen, R. (ed.) 2018. Career Guidance for Social Justice. Contesting Neoliberalism. London: Routledge. Taylor & Francis Group.
- Kasurinen, H., Merimaa, E. & Pirttiniemi, J. (toim.) 2011. OPO. Opinto-ohjaajan käsikirja. Helsinki: Opetushallitus
- Niles, S. G., & Harris - Bolwlsbey, JA. 2013. Career Development Interventions in the 21st Century (5th ed.) Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Onnismaa, J. 2011. Ohjaus- ja neuvontatyö: aikaa, huomiota ja kunnioitusta. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Pirttiniemi, J., Kasurinen, H., Kettunen, J., Merimaa, E. & Vuorinen, R. (toim.) 2018. OPO 2. Opinto-ohjaajan käsikirja. Helsinki: Opetushallitus.
- Thomsen, R. 2012. Career guidance in communities. Aarhus: Aarhus University Press.
- Vehviläinen, S. 2014. Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki: Gaudeamus.

Ohjauksen etiikka

- Hallamaa, J. 2017. Yhdessä toimimisen etiikka. Helsinki: Gaudeamus.
- [Hyvän ohjauksen kriteerit](#). Hyvän ohjauksen kriteerit perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Opetushallitus 2014.
- Juutilainen, P-K., Pasanen, H. & Alanko-Turunen, M. (toim.) 2014. Arvokas ohjaus. Haaga-Helian ammattikorkeakoulun julkaisu.
- Suomen opinto-ohjaajat SOPO ry. 2009. Eettiset periaatteet. [Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet](#).

Ohjauksen lähestymistavat

- Helander, J. & Seinä, S. 2005. [Mielen malleista ohjaustodellisuuteen – ohjausteoriat opinto-ohjaajankoulutuksessa](#). Teoksessa J. Lerkkanen (toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 51. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 13-18.
- Nota, L., & Rossier, J. (Eds.) 2015. Handbook of Life Design. From practice to theory and from theory to practice. Hogrefe Publishing.
- Ojanen, S. 2006. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian kehittelyä. Saarijärvi: Palmenia-kustannus

Sosiodynaaminen lähestymistapa

- Peavy, R. V. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien kustannus.
- Peavy, R. V. 2001. Elämäni työkirja. Ohjaajien opaskirja konstruktivististen periaatteiden soveltamiseen koulutuksessa ja ohjaustyössä. Helsinki: Psykologien kustannus.
- Peavy, R. V. 1999. Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Kognitiivinen lähestymistapa

- Lerkkanen, J., Kivelä, K., Peterson, G.W., & Sampson, J.P. 2016. The Role of Dysfunctional Career Thoughts and Indecision in Determining Guidance Needs. The Canadian Journal of Career Development, 15 (2). <http://cjcdonline.ca/download/role-dysfunctional-career-thoughts-indecision-determining-guidance-needs/>

Lerikkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavat ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14.

Sampson, J.P. jr, Reardon, R. C., Peterson, G.W. & Lenz, J.G. 2004. Career Counseling & Services. A Cognitive Information Processing Approach. Belmont: Brooks & Cole.

Ratkaisusuuntautunut lähestymistapa

Furman, B. & Ahola, T. 2007. Onnistuminen on joukkuelaji. Reteaming –valmentajan käsikirja. Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy

Malinen, T. 2008. Luova tila –ratkaisukeskeisestä ja narratiivisesta työtavasta. Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy.

Mattila, A. S. 2006. Näkökulman vaihtamisen taito. Porvoo: WSOY.

Martela, F. 2015. Valonöörit – Sisäisen motivaation käsikirja. Helsinki: Gummerus.

O’Connell. 2005. Solution-Focused Therapy. London: Sage Publications.

Toukonen, M.L. 2008. Omat unelmani. Unelmatyöskentelyn tehtäväkirja. Jyväskylä: PS -kustannus.

Toukonen, M.L. 2008. Unelmatyöskentely. Ote omanlaiseen elämään. Jyväskylä: PS - kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) 2014. Positiivisen psykologian voima, Jyväskylä: PS - kustannus.

Opintojakso 2: Ohjauspalveluiden järjestäminen ja moniammatillinen verkostoyhteistyö, 15 op

Tällä opintojaksolla perehdyt verkko-opintojen kautta opinto-ohjaajan toimintaympäristöihin sekä opinto-ohjaajan työtä määrittäviin säädöksiin ja asiakirjoihin. Lisäksi rakennat omaa ohjauksen monialaista verkostoasi opintojaksoon kuuluvien oppimistehtävien ja verkostoharjoitteluiden avulla.

Opintojaksoon liittyvillä verkko-opinnoilla ja verkostoharjoitteluilla edistetään ja arvioidaan verkosto-osaamistasi, kehittämisosaamistasi sekä toimijuusosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Osaamistavoite

Opiskelija tuntee opinto-ohjausta määrittävän lainsäädännön sekä opinto-ohjaajan työtä ohjaavat säädökset ja asiakirjat ja kykenee arvioimaan niiden toteutumista käytännössä. Opiskelija tuntee eri oppilaitosmuotojen opinto-ohjauksen erityispiirteet ja eri ohjaustoimijoiden tarjoamia ohjauspalveluja. Opiskelija osaa toimia ohjauksen asiantuntijana, kehittäjänä ja koordinoijana konsultoivia työtapoja hyödyntäen.

Opiskelija osaa toimia aktiivisesti yhteistyössä elinkeinoelämän, työelämäpalveluiden tarjoajien ja muiden alueensa ohjaustoimijoiden kanssa. Opiskelija osaa luoda uusia oman ja yhteisönsä toiminnan kehittämiseksi tarkoitukseenmukaisia yhteistyöverkostoja.

Opiskelija tunnistaa oman roolinsa oppilaitoksen hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämässä ja kykenee pitämään huolta omasta työhyvinvoinnistaan.

Osaamisen hankkiminen

Voit hankkia tämän opintojakson tavoitteena olevan osaamisen osallistumalla verkko-opintojaksolle ja tekemällä siihen kuuluvat osaamistavoitteitasi mukaiset oppistehtävät. Olet voinut jo hankkia, tai parhaillaan olla hankkimassa, tässä opintojaksossa tavoitteena olevaa osaamista esimerkiksi aikaisempien koulutusten tai työkokemuksen kautta.

Oppimistehtävät

Tehtävä 1: Verkosto-osaaminen ja moniammatillinen yhteistyö, verkkokurssi

Verkkokurssin tehtävät ja ohjeistukset ovat Optimassa.

Tehtävä 2: Verkostoharjoittelut

Verkostoharjoittelut suoritetaan kolmena (3) yksilöllisesti ajoitettuna ja **tavoitteellisesti** suunniteltuna 5 työpäivän (= 35 h) jaksona. Jokainen verkostoharjoittelu on laajuudeltaan kaksi (2) opintopistettä. Yksi verkostoharjoittelusta tehdään **työhallinnossa tai elinkeinoelämässä** (esimerkiksi TET-, työssäoppimis- ja harjoittelupaikat tai muut työsi ja toimintaympäristösi kannalta merkittävät paikat). Et voi valita verkostoharjoittelupaikoiksi oman oppilaitosmuotosi /toimintaympäristösi verkostoharjoittelupaikkaa. Jos työskentelet työhallinnossa tai elinkeinoelämässä, tulee sinun tehdä yksi verkostoharjoittelu muussa työsi tai toimintaympäristösi kannalta merkittävässä paikassa.

1. Tutustu aluksi valitsemasi verkostoharjoittelupaikan opinto-ohjaukseen/ohjaukseen/toimintaympäristöön säädösten, kirjallisten lähteiden ja oppilaitoksen verkkosivujen avulla.
2. Tee harjoittelusuunnitelma ASIOon ja määrittele verkostoharjoittelullesi kattavat osaamistavoitteet. Oma kouluttajasi tarkistaa ja hyväksyy/muuttaa harjoittelusuunnitelmasi

sopimukseksi. Hyväksyttyä sopimus myös harjoittelupaikkasi vastuuhenkilöllä ja lähetä allekirjoitettu sopimus Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun opiskelijapalveluihin osoitteeseen Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Opiskelijapalvelut, Piippukatu 11, 40100 Jyväskylä.

3. Harjoittelun aikana kokoa materiaalia ja kirjaa muistiin ajatuksia, toimintatapoja, välineitä, parhaita ideoita ja käytäntöjä opinto-ohjauksen toteuttamiseksi ja kehittämiseksi. Tutustu oppilaitosharjoitteluiden yhteydessä ko. oppilaitosmuodon hakukäytänteisiin.
4. Kirjoita lopuksi kokoava raportti verkostoharjoittelusta. Löydät lisäohjeita raportin kirjoittamiseen Optimasta.

Tehtävä 3: Ohjauksen ajankohtaiseen seminaariin osallistuminen

Osallistu kahden päivän mittaiseen ohjausalan seminaariin (tai kahteen yhden päivän seminaariin). Palauta osallistumisestasi osallistumistodistus tai itse taltioitu todiste osallistumisestasi (seminaarin ohjelma ja kuva seminaarista, materiaalista tms.) Optimaan. Valmistaudu kertomaan seminaarista opiskelijakollegoillesi ohjauspäivillä.

Ohjausalan seminaareiksi luetaan tapahtumat, joissa koulutuksen tai tiedon jakamisen lisäksi tavoitteena on verkostoituminen muiden alan toimijoiden kanssa sekä yhteinen osaamisen jakaminen.

Seminaareiksi ei lueta esim. yksittäisiä koulutuspäiviä eikä oman organisaation järjestämiä sisäisiä koulutus/kehittämispäiviä.

Tai: Opintojaksoon liittyvän osaamisen hankkiminen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaasi perustuen.

Osaamisen osoittaminen

Tässä opintojaksossa tavoitteena olevan osaamisen osoitat suorittamalla hyväksytysti verkko-opintojakson sekä muut opintojaksoon sisältyvät oppimistehtävät. Sinulla on myös mahdollisuus hyväksilukea tähän opintojaksoon sellaista opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista, jota olet aiemmin hankkinut muissa opinnoissa, työelämässä tai muissa yhteyksissä. Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja osaamisen tunnistaminen ja ne ovat kuvattu tarkemmin tämän oppaan luvussa 7.

Oppimisprosessin arviointi

Tällä opintojaksolla edistetään ja arvioidaan verkosto-osaamistasi, kehittämisosaamistasi ja toimijuusosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi. Oppimisprosessin arvioinnin välineitä ovat opintojaksoon kuuluvat osaamistavoitteittesi mukaiset oppimistehtävät ja vertaisarvioinnin palautteet sekä havainnot opintojakson osaamistavoitteisiin liittyvästä vuorovaikutusosaamisestasi ja reflektio-osaamisestasi.

Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista ja arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun kouluttaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointipäätös tehdään asteikolla: hyväksytty / hylätty. Arviointiaineiston muodostavat opintojakson oppimistehtävät.

Arviointikriteerit

Opintojakson aikana tuotetun arviointiaineiston avulla arvioidaan verkosto-osaamista, kehittämisosaamista ja toimijuusosaamista. Hyväksyttävän tason arviointikriteerit ovat seuraavat:

Verkosto-osaaminen	Opiskelija kykenee luomaan oman toimintansa kannalta tarkoituksenmukaisia opinto-ohjauksen verkostoja. Opiskelija osaa toimia monialaisessa yhteistyössä muiden alueensa ohjaus-toimijoiden kanssa.
Kehittämisa- osaaminen	Opiskelija tunnistaa monialaisen yhteistyön merkityksen oman ja yhteisönsä ohjaustoiminnan ja hyvinvoinnin kehittämisen kannalta.
Toimijuus- osaaminen	Opiskelija tuntee opinto-ohjausta määrittävän lainsäädännön asiakirjat ja kykenee arvioimaan niiden toteutumista käytännössä. Opiskelija tuntee eri oppilaitosmuotojen opinto-ohjauksen erityispiirteet ja eri ohjaustoimijoiden tarjoamia ohjauspalveluja. Opiskelija kykenee toimimaan ohjauksen asiantuntijana muuttuvissa toimintaympäristöissä.

Arviointiasteikko: Hyväksytty/Hylätty

Kirjallisuus

Verkosto-osaaminen

Leppänen, A. & Torvinen, H. 2012. [Yhdessä olemme enemmän. Verkostoitujan apu.](#)

Nykänen, S. 2010. Ohjauksen palvelujärjestelyjen toimijoiden käsitykset johtamisesta ohjausverkostossa. Matkalla verkostojohtamiseen. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.

Nykänen, S., Karjalainen, M. & Vuorinen, R. & Pöyliö, L. 2007. [Ohjauksen alueellisen verkoston kehittäminen.](#) Poikkihallinnollinen ja moniammatillinen yhteistyö voimavarana.

Silvennoinen, M. 2009. Löydä aarteesi – verkostoidu. Tammi oppimateriaalit.

Moniammatillinen yhteistyö

Isoherranen, K. 2012. [Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä.](#) Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2012:18. Helsinki: Unigrafia.

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä –moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Koskela, S. 2013. "Mie teen vaan oman työni". Toimintatutkimus moniammatillisen yhteistyön ja ohjausosaamisen kehittämistä. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 477. Jyväskylän yliopisto.

Nummenmaa, A.R. 2007. Moniammatillinen yhteistyö – rakenteita ja prosesseja. Teoksessa Tuustusta toimijuudesta itsenäiseen toimijuuteen. Dialoginen ohjaus ja neuvonta käytännössä. Polku työmarkkinoille –osahanke. Optio Työelämään – Joensuun Seudun Työllisyys EQUAL, 45–59.

Perusopetus

[Perusopetuslaki \(628/1998\)](#)

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.](#)

Niemi, P. 2016. [Ohjaus ja oppilaiden urapohdinta. Turkulaisen peruskoulun päättöluokkalaisten ohjauskokemukset urapohdinnan selittäjinä.](#) Turun yliopiston julkaisuja.

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, N., Nyholm, N., Siniharju, M. ja Svedlin, R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Arviointi 8/2002. Opetushallitus.

Rinkinen, A. & Siippainen, M. (toim.) 2012. [Ohjauksen polkuja. Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoiminnan hyvät käytänteet.](#) Opetushallitus: Oppaat ja käsikirjat 2012:4.

Lukio

[Lukiolaki \(629/1998\), uusi lukiolaki \(714/2018\), voimaan 1.8.2019.](#)

[Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015.](#)

Hautamäki, J., Säkkinen, T., Tenhunen, M-L., Ursin, J., Vuorinen, J., Kamppi, P. & Knubb-Manninen, G. 2012. [Lukion tuottamat jatkokoulutusvalmiudet korkeakoulutuksen näkökulmasta.](#) Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 59. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Karvinen, I., 2017. ["Enhän mä täällä lukiossa oiskaan muuten, vaan silleen tulevaisuutta varten" : lukio-opintoihin kiinnittyminen opintojen pidentäjien ja keskeyttäjien näkökulmasta.](#) Itä-Suomen yliopisto .

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, N., Nyholm, N., Siniharju, M. ja Svedlin, R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Arviointi 8/2002. Opetushallitus.

Pekkari, M. (toim.) 2006. Ohjauskeskustelu nuorten lukio-opintojen ja uran pohdinnan tukena. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

[Rakas, kamala, opo -lukiolaisten kokemuksia opinto-ohjauksesta.](#) Suomen lukiolaisten liiton selvitys. Suomen Lukiolaisten liitto. Helsinki 2017.

Toisen asteen ammatillinen koulutus

[Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017](#)

Hintsanen, V., Juntunen, K., Kukkonen, A., Lamppu, V-M., Lempinen, P., Niinistö-Sivuranta, S., Nordlund-Spiby, R., Paloniemi, J., Rode, J-P., Goman, J., Hietala, R., Pirinen, T. & Seppälä, H. 2016. Liikettä niveliin – Ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun johtavien opintopolkujen ja koulutusasteiden yhteistyön toimivuus. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI).

Kuronen, I. 2010. [Mun kompassin neula vaan pyörii. Keskeyttämiskokemuksia ammatillisessa koulutuksessa.](#)

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, N., Nyholm, N., Siniharju, M. ja Svedlin, R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Arviointi 8/2002. Opetushallitus.

Ammattikorkeakoulu

[Ammattikorkeakoululaki \(932/2014\)](#)

Haapasilta, M. & Siikaniemi, L. (toim.) 2008. Näkökulmia aikuisopiskelijoiden ohjaukseen ammattikorkeakoulussa. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu.

Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa: tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002 – 2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Väitöskirja, Tampereen yliopisto.

Lätti, M. & Putkuri, P. (toim.) 2009. [Löytöretki aikuisohjauksen maailmaan – kokemuksia ja käytänteitä ammattikorkeakouluista.](#) Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisu B:18.

Niskanen, A. & Virtanen, R. (toim.) 2008. [Taidatko tunnistamisen?](#) Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 92. Saatavuus JAMKin kirjastossa

Niskanen, M., Arolainen-Peltola, P., Ylinen, R., Pekkanen, O. & Puolakka, K. (toim.) 2009. Ura-suunnittelusta ammattikorkeakoulujen valttikortti? Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Penttinen, L., Kosonen, T., Annala, J. & Mäkinen, M. 2017. Ohjaus ja opintojen eteneminen. Euro-student VI- tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:36.

Yliopisto

[Yliopistolaki \(558/2009\)](#)

Lairio, M. & Penttilä, M. (toim.) 2007. Opiskelijälähtöinen ohjaus yliopistossa. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Nummenmaa, A. R., Lairio, M., Korhonen, V. & Eerola, S. 2005. Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Yliopistopaino.

Vuorinen, P. & Valkonen, S. 2005. Ammattikorkeakoulu ja yliopisto yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajina. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopistopaino: Jyväskylä.

Vuorinen, R. & Saukkonen, S. (ed.) 2006. Guidance Services in Higher Education. Strategies, Design and Implementation. Jyväskylä: Institute for educational research.

Oppilas- ja opiskelijahuolto

[Alpo – Ammatillisen koulutuksen hyvinvointiportaali.](#)

Heusala, M., Kokko, T. & Marttila, M. 2011. [Yhdessä tein -hanke: opiskelijahyvinvoinnin kehittäminen Uudenmaan alueen ammattikorkeakouluissa.](#) Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisu. Juvenes Print Oy.

Hietanen-Peltonen, M. & Korpilahti, U. 2015. [Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos](#). Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Kotamäki, S., Niemi, M., Sirkiä, H., Virnes, E., Räisänen, A. & Hietala, R. 2011. [Hyvää vointia. Opiskelijahuollon toteutuminen, sen käytännöt ja kehittäminen toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa](#). Koulutuksen tutkimuslaitos.

Luopa, P., Kivimäki H., Matikka A., Vilkki, S., Jokela J., Laukkarinen E. & Paananen R. 2014. [Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013. Kouluterveyskyselyn tulokset](#). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Lämsä, A-L. (toim.) 2009. Mun on paha olla. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Murphy, J.J. 2016. Ratkaisukeskeinen opiskelijahuoltotyö. Lyhytterapiainstituutti Oy.

Nurmi, P. 2009. [Opettaja kouluhyvinvoinnin edistäjänä](#). Väitöstutkimus. Kuopion yliopisto.

[Nuorisobarometri](#).

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki \(1287/2013\)](#)

Perälä, M-L, Hietanen-Peltola M., Halme Nina, Kanste O., Pelkonen M., Peltonen H., Huurre T., Pihkala J. & Heiliö P-L. 2015. [Monialainen opiskeluhoolto ja sen johtaminen](#). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Rimpelä, M., Jarvala, T., Kalkkinen, P., Peltonen, H. & Rigoff, A-M. (toim.) 2009. [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa – peruseräraportti lukiokyselystä vuonna 2008](#). Opetushallitus.

Rimpelä, M., Rigoff, A-M., Kuusela, J. & Peltonen, H. 2007. [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen peruskouluissa – peruseräraportti kyselystä 7.-9. vuosiluokkien kouluille](#). Opetushallitus.

Työhyvinvointi

Alhanen, K. 2011. Työnohjauksen käsikirja. Helsinki: Tammi.

Estola, E, Kaunisto, S-L., Keski-Filppula, U., Syrjälä, L. & Uitto, M. 2007. Lupa puhua: kertomisen voima arjessa ja työssä. Jyväskylä: PS -kustannus.

Jabe, M. 2010. Voitko hyvin työssäsi: opas alaiselle ja esimiehelle. Helsinki: Suomen Yrityskirjat Oy.

Kallasvuo, A., Koski, A., Kyrönseppä, U. & Kärkkäinen, M-L. (toim.) 2012. Työyhteisön työnohjaus. Helsinki: Sanoma Pro.

Punkanen, T. 2009. Työnohjaus muutoksen moottorina. Helsinki: Tammi.

Rauramo, P. 2009. [Työhyvinvoinnin portaat: työkirja](#). Työturvallisuuskeskus.

Saloviita, T. 2013. Luokka haltuun! Parhaat keinot toimivaan opetukseen. Jyväskylä: PS -kustannus.

Opintojakso 3: Asiakaskeskeinen ohjaus, 10 op

Asiakaskeskeinen ohjaus opintojaksolla perehdyt asiakkaiden yksilöllisiin ohjaustarpeisiin, ohjaussuhteen rakentamiseen ja erilaisiin ohjauksen menetelmiin. Lisää myös osaamistasi ohjauksen moninaisista asiakasryhmistä.

Opintojaksoon liittyvillä ohjauspäivillä ja oppimistehtävillä edistetään ja arvioidaan ohjausosaamistasi, asiakasosaamistasi ja toimijuusosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Osaamistavoite

Opiskelija osaa arvioida ja tunnistaa asiakkaiden yksilöllisiä ja opintopolun eri vaiheisiin liittyviä ohjaustarpeita ja tukea opiskelijan urasuunnittelutaitojen kehittymistä. Hän osaa huomioida asiakkaiden ohjaustarpeet ohjauksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Opiskelija osaa kohdata ohjattavansa erilaisissa vuorovaikutus- ja ohjaustilanteissa sekä rakentaa tietoisesti hyvää ohjaussuhdetta. Hän osaa tukea ohjattavien omaehtoista toimintaa oppimisessa ja opiskelussa, urasuunnittelussa ja henkilökohtaisiin elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelija osaa soveltaa tarkoituksenmukaisia ohjauksen menetelmiä erilaisissa ohjaustilanteissa ja syventää asiakaslähtöiseen ohjaukseen liittyvää osaamistaan ammatillisten ja henkilökohtaisten kehittymistarpeidensa mukaisesti.

Osaamisen hankkiminen

Voit hankkia tämän opintojakson tavoitteena olevan osaamisen osallistumalla ohjauspäiviin ja tekemällä opintojaksolle kuuluvat, osaamistavoitteittesi mukaiset oppistehtävät. Olet voinut jo hankkia tai parhaillaan olla hankkimassa tässä opintojaksossa tavoitteena olevaa osaamista esimerkiksi aikaisempien koulutusten tai työkokemuksen kautta.

Oppimistehtävät

Tehtävä 1: Videoidut ohjausharjoitteet

Ohjaustilanteiden videointi ja videoiden analysointi on yksi tapa seurata oman ohjaajuuden kehittymistä. Videon avulla voit pysähtyä havainnoimaan omaa toimintaasi. Videon käyttö tekee oman toiminnan näkyväksi ja auttaa tunnistamaan eron oman käsityksen ja oman toiminnan välillä: toiminko niin kuin ajattelen toimivani.

Oppimistehtävä 1:ssä on tarkoitus videoida aitoja ohjaustilanteita. Ohjaustilanteissa on tavoitteena hyödyntää koulutuksessa omaksuttuja ohjauksen teoreettisia lähestymistapoja, todentaa omaa ohjauksen käyttöteoriaa ja käyttää luovia ohjausmenetelmiä sekä ohjausta tukevaa välineistöä.

Ohjausharjoite 1: Tavoitteellinen ohjauskeskustelu

Ohjausharjoite 1:n tavoitteena on harjoitella tavoitteellista ohjauskeskustelua, jossa huomio kiinnitetään toimivan ohjauskeskustelun aloitukseen, ohjauskeskustelun jännevään etenemiseen sekä kokoavaan lopetukseen. Huomioithan, että tilanteen tulee olla maks. 30 min kestävä ohjauskeskustelutilanne, ei tiedotus- tai neuvontatilanne.

Ennen ohjaustilannetta

Laadi kirjallinen suunnitelma tavoitteellisesta ohjaustilanteesta. Kirjaa suunnitelmaan ohjauskeskustelun tavoitteet sekä asiakkaan että oman osaamisesi kehittymisen näkökulmasta.

Varmista ohjattavalta etukäteen suostumus tilanteenvideointiin.

Ohjaustilanteen videointi

Tee videointi todellisessa ohjaustilanteessa. Varmistathan jo etukäteen testaamalla, että äänitys onnistuu ja äänet kuuluvat. Kiinnitä huomiota siihen, että kuvauksessa näkyvät sekä sinä ohjaajana että ohjattava. Vältä ulkopuolisen kuvaajan käyttöä.

Ohjaustilanteen jälkeen:

Tallenna ohjausharjoitteen video IRIS Connectiin ja jaa se kouluttajallesi.

Katso tekemäsi video kokonaisuudessaan ja tee videotallenteen tarkastelutehtävä.

Palauta kirjalliset tehtävät (suunnitelma, videotallenteen tarkastelutehtävä) Optimaan, nimelläsi nimettyyn kansioon.

Ohjausharjoite 1:een liittyy myös *vertaisarviointi*: ennen ohjausharjoite 1:n käsittelyyn liittyvää oppimiskiiritapaamista parit katsovat toistensa tallenteet kokonaisuudessaan ja antavat toisilleen palautetta ohjausharjoite 1:n tavoitteiden ja arviointikriteerien suuntaisesti.

Ohjausharjoite 2: Pienryhmäohjaustilanne

Ohjausharjoite 2:n tavoitteena on harjoitella tavoitteellista pienryhmän ohjausta. Huomiota kiinnitetään myös luovien ohjausmenetelmien sekä ohjausta tukevan välineistön käyttöön pienryhmätilanteissa.

Ennen ohjaustilannetta

Laadi kirjallinen suunnitelma ohjaustilanteesta. Kirjaa suunnitelmaan pienryhmäohjauksen tavoitteet sekä ryhmän että oman osaamisesi kehittymisen näkökulmasta.

Varmista ryhmän jäseniltä etukäteen suostumus tilanteenvideointiin.

Ohjaustilanteen videointi

Tee videointi todellisessa ohjaustilanteessa. Varmistathan jo etukäteen testaamalla, että äänitys onnistuu ja äänet kuuluvat. Kiinnitä huomiota siihen, että kuvauksessa näkyvät sekä sinä ohjaajana että ohjattavat.

Ohjaustilanteen jälkeen

Tallenna ohjausharjoitteen video IRIS Connectiin ja jaa se kouluttajallesi

Katso tekemäsi video kokonaisuudessaan ja tee videotallenteen tarkastelutehtävä

Palauta kirjalliset tehtävät (suunnitelma, videotallenteen tarkastelutehtävä) Optimaan, nimelläsi nimettyyn kansioon.

Tehtävä 2: Kirjallisuustehtävä

Oppimiskiiritissä jokainen valitsee yhden kirjan seuraavista teemoista siten, että jokaisesta teemasta tulee vähintään yksi kirja valituksi.

- ohjaussuhde ja vuorovaikutus
- kulttuuritietoinen ohjaus
- kv-ohjaus
- erityinen tuki
- uraohjaus

Tutustu kirjaan ja valmistaudu jakamaan kirjan antia pienryhmälle erityisesti seuraavista näkökulmista:

- Ohjaussuhde ja vuorovaikutus
- Erilaisten asiakasryhmien ohjaustarpeiden tunnistaminen
- Suositeltavat ohjauksen menetelmät
- Opiskelijan omaehtoisen toiminnan tukeminen
- Omat kehittymistarpeet

Tehtävä puretaan oppimispiireittäin toteutettavana kirjallisuuspiirinä.

Tehtävä 3. Verkkovälineiden hyödyntäminen ohjauksessa

Ohjauspäivillä *"Digitaalisuus opinto-ohjaajan työssä"* tutustutaan muutamiin ohjauksen verkkovälineisiin ja pohditaan ohjausta ja viestintää verkossa. Ohjauspäivien jälkeen kokeile ohjauksessasi jotain sinulle uutta verkkovälinettä. Tehtävän tarkemman ohjeistuksen saat ohjauspäivien aikana.

Tai: *Opintojaksoon liittyvän osaamisen hankkiminen osaamistavoitteittesi mukaisella oppimistehtävällä/-tehtävillä*

Osaamisen osoittaminen

Tässä opintojaksossa tavoitteena olevan osaamisen osoitat ohjauspäiviin osallistumalla sekä suorittamalla hyväksytysti opintojaksoon sisältyvät oppimistehtävät. Sinulla on myös mahdollisuus hyväksilukea tähän opintojaksoon sellaista opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista, jota olet aiemmin hankkinut muissa opinnoissa, työelämässä tai muissa yhteyksissä. Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja osaamisen tunnistaminen ja ne ovat kuvattu tarkemmin tämän oppaan luvussa 7.

Oppimisprosessin arviointi

Tällä opintojaksolla edistetään ja arvioidaan asiakasosaamistasi, ohjausosaamistasi ja toimijuusosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamista ja reflektio-osaamista.

Oppimisprosessin arvioinnin välineitä ovat osaamistavoitteittesi mukaiset opintojakson oppimistehtävät sekä havainnot opintojakson osaamistavoitteisiin liittyvästä vuorovaikutusosaamisestasi ja reflektio-osaamisestasi.

Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista ja arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun kouluttaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointipäätös tehdään asteikolla: hyväksytty / hylätty.

Arviointiaineisto koostuu opintojakson oppimistehtävistä sekä ohjauspäivien aikana osoitusta osaamisesta.

Arviointikriteerit

Opintojakson aikana tuotetun arviointiaineiston avulla arvioidaan asiakasosaamista, ohjausosaamista ja toimijuusosaamista.

Hyväksyttävän tason arviointikriteerit ovat seuraavat:

Asiakas- osaami- nen	Opiskelija tunnistaa asiakkaiden yksilöllisiä ja opintopolun eri vaiheisiin liittyviä ohjaustarpeita ja huomioi ne ohjauksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.
Ohjaus- osaami- nen	Opiskelija osaa kohdata ohjattavansa erilaisissa vuorovaikutus- ja ohjaustilanteissa sekä rakentaa ammatillisen ohjaussuhteen. Opiskelija tunnistaa ohjaajan ja ohjattavan roolit tavoitteellisen ohjauskeskustelun rakentamisessa ja osaa toteuttaa ohjattavan omaehtoista toimintaa tukevan ohjauskeskustelun. Opiskelija osaa soveltaa tarkoituksenmukaisia ohjauksen menetelmiä erilaisissa ohjaustilanteissa ja ympäristöissä.
Toimi- juus- osaami- nen	Opiskelija osaa arvioida omaa asiakaslähtöiseen ohjaukseen liittyvää osaamistaan ja asettaa tavoitteita oman ohjausosaamisen kehittämiseksi.

Arviointiasteikko Hyväksytty/Hylätty

Kirjallisuus

Ohjauskeskustelu

- Aarnio, H., Enqvist, J., Kekki, M., Kokkonen, M. & Sukuvaara, T. 2007. [Dialogilla syvätehoa oppimiseen](#). Verkkopalvelu. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Pekkari, M. 2009. Tavoitteellinen ohjauskeskustelu. Hämeenlinna: Tammi.
- Venkula, J. 2007. Kysymisen taito. Kirjapaja.

Pienryhmäohjaus

- Kallinen, R. Krebs, H. & Nurmi, J. (toim.) 2006. Laadukas vertaisohjaus. Saarijärvi: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kataja, J., Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle!: toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Penttinen, L., Pihtari, E., Skaniakos, T. & Valkonen, L. (toim.) 2011. Vertaisuus voimavarana ohjauksessa. Jyväskylän yliopisto: Yliopistopaino.

Verkko-ohjaus

- Cedefop 2018. Handbook of ICT practices for guidance and career development. Luxemburg: Publications office of the European union, 2018. http://www.cedefop.europa.eu/files/4164_en.pdf
- Guttorm, T., Hakkarainen, T., Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. (Toim.) 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut.
- Kettunen, J. 2017. Career practitioners' conceptions of social media and competency for social media in career services. Finnish Institute for Educational Research Studies 32. University of Jyväskylä.
- Koli, H. 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Korpi, T., Laine, T. & Soljasalo, J. 2012. Rekrytinnin suhteellisuusteoria. Sosiaalisen median hyödyntäminen rekrytinnissa ja työnhaussa. Helsinki: Management Institute of Finland MIF Oy.
- Suominen, R. & Nurmela, S. 2011. Verkko-opettaja. Helsinki: WSOYpro
- Pönkä, H. 2016. Ohjauksen vuorovaikutus ja viestintä verkkoviestintävälineillä. Nettietiketti, kirjallisen viestinnän erityispiirteet, videoneuvotteluissa esiintyminen. Esitykset Verkko-ohjaaja-hankkeen koulutuksissa. Saatavilla: <https://harto.wordpress.com/2016/03/22/verkko-vuorovaikutus-ja-ohjaus-esitys>
- Kettunen, J. 2016. Millaisia taitoja sosiaalisessa mediassa tapahtuva ohjaus edellyttää? Teoksessa J. Fedotoff, H. Leppäkari & P. Timonen (toim.) 2016. Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvontatyöhön. Suuntaviivoja ammatilliseen osaamiseen. Koordinaatti – Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulun kaupunki, 71–74. <http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/koordinaatit-nuorentietojaneuvontatyohon.pdf> <http://www.koordinaatti.fi/>

Urasuunnittelu / Uraohjaus

- Airo, J-P., Rantanen, J. & Salmela, T. 2008. Oma ura, paras ura. Talentum.
- Carlsson, M. & Järvinen, K. 2012. Mielekäs työ: uuden ajan uraopas. Helsinki: SanomaPro.
- Haikola, A. (toim) 2009. Ura unelmissa. Matkaopas työelämään AMK-opiskelijoille. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Järvilehto, L. 2013. Upeaa työtä! Hämeenlinna: Tammi.
- Kokkonen, M. 2010. Ihastuttavat, vihastuttavat tunteet. Opi tunteiden säätelyn taito. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Krogerus, M. & Tschäppeler, R. 2012. Pieni suuri päätösten kirja. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

- Mulari, M. 2013. Tietoisien ammatinvalinnan opas. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Ojanen, M. 2011. Minä ja muut: itsetuntemuksen kirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Partanen, A. 2011. [Kyllä minä tästä selviän](#). Aikuisopiskelijat koulutustarinansa kertojina ja koulutuksellisen minäpystyvyytensä rakentajina. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Poijula, S. 2018. Resilienssi. Muutosten kohtaamisen taito. Helsinki: Kirjapaja.
- Ståhlberg, L- & Herlevi, M. 2017. Omannäköinen elämä. Näin teet hyviä valintoja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Toivakka, S. & Maasola, M. 2011. Itsetunto kohdalleen! Harjoituksia itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Erityinen tuki

- Eryitynen tuki ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus.
- Hirvonen, M. (toim.) 2009. Esteettömyydellä osallisuuteen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 2.
- Nuutila, L. 2009. Kone jäätyy – jelpaako ope? Eryitystä tukea tarvitsevan opiskelijan verkko-ohjaus ja vuorovaikutus. Teoksessa P. Ihanainen, P. Kalli & K. Kiviniemi (toim.) Verkon varassa. Opetuksen pedagoginen kehittäminen verkkoympäristöissä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 97, 63 –73.
- Puukari, S., Lappalainen, K. & Kuorelahti, M. 2017. Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Selkivuori, L., 2015. "Ei näihin vaikeuksiin työelämässä törmää". Oppimisen tuki ja erityiselle tuelle annetut merkitykset ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opiskelijan näkökulmasta. Jyväskylä studies in education, psychology and social research. 522. Jyväskylän yliopisto.
- Vitka, T. 2018. Laaja-alainen erityisopetus yläkoulussa. Jyväskylä: PS-kustannus

Kulttuuritietoisuus

- [Erlaisuus sallittu. Perehdymme monimuotoisuuteen](#) – käsikirja työhön perehdyttäjälle ja työyhteisöille.
- Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) 2013. Monikulttuurinen ohjaus ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Mandalios, M., Nummela, S., Roininen, E. & Sipilä, J. 2010. Matkalla Suomessa : maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Helsinki: Kirjapaja.
- Mammut, R. 2010. [Kolmen etnisen ryhmän kotoutumisprosessi Suomessa](#).

Kansainvälisyys

- [Finland in Focus](#). Towards 2020 in vocational education and training. CIMO.
- [Laatua ja vaikuttavuutta kansainvälistymisen johtamiseen](#). Ammatillisen peruskoulutuksen kansainvälistymisen nykytila. 2008. Cimo yhteistyössä Opetushallituksen ja Hamk, Hämeenlinnan opettajakorkeakoulun kanssa.
- [CIMO: Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, Opetushallitus](#)

Opintojakso 4: Ohjauksen kehittäminen ja tulevaisuuden ennakointi, 10 op

Tällä opintojaksolla syvennät ymmärrystäsi ohjauksen, muuttuvan työelämän ja yhteiskunnan välisistä suhteista sekä tulevaisuudesta. Perehdyt myös ohjauksen arviointiin sekä ohjauksen ajankohtaisiin kehittämishaasteisiin.

Opintojaksoon liittyvillä ohjauspäivillä ja oppimistehtävillä edistetään ja arvioidaan tulevaisuusosaamistasi ja kehittämisaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Osaamistavoite

Opiskelija osaa analysoida suomalaisen yhteiskunnan, koulutuspolitiikan ja -järjestelmän, ohjauspalveluiden sekä työelämän nykytilaa ja muutoksia. Opiskelija hyödyntää työssään ajanmukaista tietoa työelämässä tarvittavista osaamisista ja työelämätaidoista sekä tulevaisuutta koskevaa arviointi- ja ennakointitietoa.

Opiskelija kykenee arvioimaan ja kehittämään omaa ohjaustoimintaansa ja opinto-ohjausta omassa työyhteisössään ja verkostoissa.

Opiskelija tunnistaa erilaisia tapoja arvioida ohjausta ja tekee näkyväksi ohjauksen merkitystä osana koulutuksen tuloksellisuutta.

Osaamisen hankkiminen

Voit hankkia tämän opintojakson tavoitteena olevan osaamisen osallistumalla ohjauspäiviin ja tekemällä osaamistavoitteittesi mukaiset opintojaksolle kuuluvat oppimistehtävät. Olet voinut jo hankkia tai parhaillaan olla hankkimassa tässä opintojaksossa tavoitteena olevaa osaamista esimerkiksi aikaisempien koulutusten tai työkokemuksen kautta.

Oppimistehtävät

Tehtävä 1: Ohjauksen ajankohtaiset kehittämishankkeet

Kehittämishankkeiden hanketori

- Perehdy ohjauksen ajankohtaiseen kehittämistyöhön.
- Tee visuaalinen kuvaus kehittämishankkeesta. Tuo kuvauksessa esille:
  - Kehittämishankkeen aihe
  - Kehittämishankkeen tausta / lähtökohdat, tausta sekä tarve ja perustelut
  - Kehittämishankkeen tavoitteet
  - Kehittämishankkeen toteutus
  - Kehittämishankkeen aikaansaannokset

Valmistaudu kertomaan tästä ohjauksen hankkeesta kehittämishankkeiden hanketorilla, joka järjestetään ohjauspäivien aikana.

Tehtävä 2. Tulevaisuuden työelämän osaamisvaatimukset

Valitse työsi ja / tai osaamisesi kannalta sellainen ammattiala, jonka osaamisvaatimuksista koet tarvitsevasi lisätietoa. Haastattele ko. ammattialaa edustavan yrityksen tai organisaation rekrytoinnista vastaavaa henkilöä, työnjohtajaa tai muuta henkilöä. Haastattelun aiheena ovat työelämässä nyt ja tulevaisuudessa vaadittavat sekä yleiset että ammattispesifit osaamisvaatimukset. Tee itsellesi muistiinpanoja. Tehtävää käsitellään ohjauspäivillä.

Tehtävä 3: Tulevaisuustyöpaja

Tutustu Optimasta löytyvään ohjauksen tilaa ja tulevaisuutta käsittelevään lähdemateriaaliin. Tee itsellesi muistiinpanoja ohjauspäivätyöskentelyä varten.

Tai: Opintojaksoon liittyvän osaamisen hankkiminen osaamistavoitteittesi mukaisella oppimistehtävällä/-tehtävillä

Osaamisen osoittaminen

Tässä opintojaksossa tavoitteena olevan osaamisen osoitat ohjauspäiviin osallistumalla sekä suorittamalla hyväksytysti opintojaksoon sisältyvät oppimistehtävät. Sinulla on myös mahdollisuus hyväksilukea tähän opintojaksoon sellaista opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista, jota olet aiemmin hankkinut muissa opinnoissa, työelämässä tai muissa yhteyksissä. Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja osaamisen tunnistaminen ja ne ovat kuvattu tarkemmin tämän oppaan luvussa 7.

Oppimisprosessin arviointi

Tällä opintojaksolla edistetään ja arvioidaan tulevaisuusosaamistasi ja kehittämisosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Oppimisprosessin arvioinnin välineitä ovat osaamistavoitteittesi mukaiset opintojakson oppimistehtävät sekä havainnot opintojakson osaamistavoitteisiin liittyvästä vuorovaikutusosaamisestasi ja reflektio-osaamisestasi.

Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista ja arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun kouluttaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointipäätös tehdään asteikolla: hyväksytty / hylätty.

Arviointiaineisto koostuu opintojakson oppimistehtävistä sekä ohjauspäivien aikana osoitusta osaamisesta.

Arviointikriteerit

Opintojakson aikana tuotetun arviointiaineiston avulla arvioidaan tulevaisuusosaamista ja kehittämisosaamista. Hyväksyttävän tason arviointikriteerit ovat seuraavat:

Tulevaisuus-osaaminen	Opiskelija osaa kriittisesti tarkastella yhteiskunnan ja työelämän muutosten näkymistä opinto-ohjaajan työssä. Opiskelija osaa hyödyntää työssään tulevaisuutta koskevaa arviointi- ja ennakkointitietoa sekä tietoa työelämässä tarvittavasta osaamisesta.
Kehittämis-osaaminen	Opiskelija osaa kehittää ja arvioida opinto-ohjausta omassa työyhteisössään ja ohjausverkostoissa. Opiskelija tunnistaa erilaisia tapoja arvioida ohjausta ja tehdä näkyväksi ohjauksen merkitystä osana koulutuksen tuloksellisuutta.

Arviointiasteikko Hyväksytty/Hylätty

Kirjallisuus

Ahvenainen, M., Heikkilä, K. Jokinen, L., Miettinen, S., Ollila, J., Pietikäinen, N., & Vuorisalo, K., 2017. Tulevaisuusohjauksen työkirja.

Alasoini, Tuomo & Järvensivu, Anu & Mäkitalo, Jorma (2012). Suomen työelämä vuonna 2030. Miten ja miksi se on toisennäköinen kuin tällä hetkellä? TEM raportteja 14/2012. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Elinikäisen ohjauksen strategia. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15.

Jousilahti, J., Koponen, J., Koskinen, M., Leppänen, J., Lätti, R., Mokka, R., Neuvonen, A., Nuutinen, J. & Suikkanen, H. 2017. Työ 2040. Skenaarioritoita työn tulevaisuudesta. Helsinki: Sitran julkaisu. <https://www.sitra.fi/julkaisut/tyo-2040/>

Lerkanen, J. (toim.) 2005. Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Työ ja yrittäjyys 19/2015.

Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille. Yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle.

Työnmurros ja elinikäinen oppiminen

Opintojakso 5: Opinto-ohjaajan ammatillinen identiteetti, 15 op

Opinto-ohjaajan ammatillinen identiteetti -opintojakso alkaa heti opintojesi alussa ja kestää koko opiskelusi ajan. Tällä opintojaksolla asetat itsellesi opinto-ohjaajan koulutukseen ja ohjaajan saavut-
tamaasi osaamista ammatilliseen kehittymiseen liittyviä tavoitteita. Reflektoit osaamisesi kehitty-
mistä ja rakennat yhteisöllistä tietoa erilaisissa koulutuksen aikaisissa vertaisryhmissä. Opintojen
päätteeksi arvioit koulutuksen aikana kerryttämäsi osaamista.

Osana oman ohjaajuuden ja ammatillisen identiteetin kehittymisen reflektointia kirjoitat koulutuk-
sen aikana artikkelin, jossa käsittelet ohjauskoulutuksen aikana syntyneitä opinto-ohjaajan ammatti-
identiteettiä.

Osaamistavoite

Opiskelija kykenee tunnistamaan ja sanoittamaan omaa osaamistaan. Hän asettaa mielek-
kää tavoitteita omalle ohjaajana kehittymiselleen sekä arvioi realistisesti omaa oppimis-
taan ja osaamistaan suhteessa opinto-ohjaajankoulutuksen yleisiin ja omiin tavoitteisiinsa.

Opiskelija kykenee vuorovaikutukselliseen ja osaamista kehittävään dialogiin sekä yhteisölli-
sen tiedon rakentamiseen erilaisissa vertaisryhmissä opinto-ohjaajankoulutuksen aikana.

Opiskelija osaa etsiä ja kriittisesti valikoida sellaista teoreettista tietoa, joka yhdistyneenä
kokemustietoon palvelee sekä hänen että hänen yhteisönsä ohjauksen kehittymistä.

Osaamisen hankkiminen

Hankit tämän opintojakson tavoitteena olevan osaamista osallistumalla ohjauspäiviin ja te-
kemällä opintojaksolle kuuluvat osaamistavoitteittesi mukaiset oppistehtävät.

Oppimistehtävät

Tehtävä 1: HOPS

Opinto-ohjaajan koulutuksen aluksi arvioit henkilökohtaisessa opiskeluunittelmassasi omia lähtö-
kohtiasi opintoihin. HOPSin avulla myös suunnittelet ja arvioit opintojesi etenemistä niiden alussa ja
opiskelusi eri vaiheissa.

HOPS koostuu seuraavista osista:

1 Oma opiskeluorientaatio

Kuvaa omaa opiskeluorientaatiotasi vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisten vaiheiden kautta olen päätenyt opinto-ohjaajankoulutukseen?
- Mitkä koulutus- ja ammattiurani vaiheet ovat olleet osaamiseni kehittymiseni kannalta erityisen merkittäviä?
- Mitkä ovat motiivini opinto-ohjaajankoulutukseen hakeutumiselle?
- Mitkä ovat vahvuuteni opiskelijana?
- Mitkä ovat tavoitteeni ja odotukseni koulutukselle?
- Mitä olen valmis panostamaan tavoitteitteni saavuttamiseksi?
- Mikä on näkemykseni kouluttajan roolista ja mikä omasta roolistani opiskelijana koulu-
tuksen aikana?

2 Minä ohjaajana

Tehtävän tarkoituksena on kuvata lähtökohtiasi ohjaajana kehittymisesi. Videoi haluamasi arkipäivän ohjaustilanne. Mitä havaintoja teet itsestäsi ohjaajana? Valmistaudu jakamaan havaintojasi pienryhmässä. Halutessasi voit liittää sen myöhemmin osaksi portfoliotasi. Tarkemat ohjeet saat ohjauspäivillä.

3 Elämänkenttäni

Elämä sisältää monenlaisia tärkeitä asioita, joista opiskelu on yksi. Elämänkenttä-tehtävän tavoitteena on hahmottaa omaa elämääsi ja sinulle merkityksellisiä asioita (mm. ihmissuhteet, perhe, terveys, työ, oppiminen, vapaa-aika, menneisyys, tulevaisuus, kokemukset) sekä opiskelua suhteessa muuhun elämääsi. Kuvaa elämänkenttääsi jollain konkreettisella tavalla ja arvioi oman elämäsi eri alueiden tärkeyttä. Jokaisen elämänkenttä on erilainen ja se voidaan hahmottaa ja kuvata eri tavoin.

4 Koulutuksen sisällöllisten kysymysten pohdinta

Perehdy opinto-oppaassa kuvattuihin opinto-ohjaajan osaamisalueisiin (elinikäinen ohjaus, tulevaisuuden tekeminen, ammatillisen osaamisen kehittyminen) sekä opinto-ohjaajakoulutuksen opintojaksokuvauksiin.

- Pohdi ja kuvaile, mitä osaamisalueet tarkoittavat kohdallasi. Millaista osaamista sinulla jo on suhteessa opinto-ohjaajakoulutuksen osaamisalueisiin? Millaisia kehittymistavoitteita asetat itsellesi?
- Mitkä opintojaksot ovat etukäteen ajatellen sinun kannaltasi tavoitteiltaan ja sisällöiltään merkittävimpiä? Perustele miksi.

5 Konkreettinen opintojen ajoitussuunnitelma

Tee alustava, opintojaksokohtainen ajoitussuunnitelma opinnoillesi.

Sisällytä ajoitussuunnitelmaasi myös verkostoharjoittelun toteutussuunnitelma, joka sisältää perusteluita tulevien verkostoharjoittelupaikkojen valinnoille ja verkostoitumiseen asettamillesi tavoitteille.

HOPS:ia laatiessasi mieti, miten voit ja haluat jakaa aikasi ja voimavarasi eri elämänalueiden kesken ja millaiseen aikatauluun sinun on mahdollista sitoutua. Ajoitussuunnitelma voi olla rakenteeltaan esimerkiksi taulukko, josta sinä ja kouluttajasi helposti hahmotatte suunnitelmiasi aikataulun.

Oman toimen ohessa opiskeluun liittyy erilaisia työn ja opiskelun suunnittelu- ja järjestelykysymyksiä. Koulutukseen sisältyy ohjauspäiviä, verkkokursseja ja verkostoitumista, jotka edellyttävät osallistumista. Sinun kannattaa laatia opiskelullesi välitavoitteita ja arvioida opintojesi edistymistä. Suunnitelmia ja aikatauluja voi muuttaa, mutta päätavoitteesta kannattaa pitää kiinni.

6 HOPS-keskustelu kouluttajan kanssa

Laadittuasi HOPSin palauta se Optimaan ja varaa keskusteluaika kouluttajasi kanssa

Tehtävä 2: Portfolio

Opintojesi aikana kokoat myös omaa Opo-portfoliota. Portfoliotyöskentelyn avulla pohdit opinto-ohjaajan ammatti-identiteettiä ja käyttöteoriaa, oman ohjaajuutesi perusteita. Portfolio rakentuu opintojen aikana hankitun osaamisen, sen kuvaamisen ja itsereflektion kautta. Portfolion avulla esittelet osaamistasi esimerkiksi tekstin, kuvien ja videoiden avulla, ja voit hyödyntää sitä myös työnhaussa. Portfolioon voit koota myös opiskelun aikana tuottamiasi materiaaleja, jotka kuvaavat sinun osaamistasi opinto-ohjaajana. Portfolion esittelet omalle kouluttajallesi opintojen loppuvaiheessa käytävässä päätökeskustelussa.

Voit tehdä portfolion haluamallesi sähköiselle alustalle (esim. www-sivu, blogialusta tai videotalenne).

Tehtävä 3: Artikkelit: Näkökulmia ohjaukseen

Kirjoita opinto-ohjaajankoulutuksen aikana ajatuksia herättäneestä, oman organisaation ohjauksen tai oman ohjaajuuden kehittämisen kannalta tärkeästä teemasta yleistajuinen artikkeli. Artikkelin tarkoituksena on jakaa niitä kokemuksia, ajatuksia sekä havaintoja, joita olet tehnyt opintojen aikana. Artikkelin teemana voi olla myös jokin omassa ohjaustyössäsi ajan-kohtainen teema tai kehittämistyön tulos.

Artikkelit julkaistaan Opokoulutuksen kaikille avoimessa verkkolehdessä. Lähdeviitteiden ja lähdeluettelon osalta noudatetaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun [raportointiohjetta](#). Lue myös [Artikkeli tekstilajina](#).

Tarkemmat ohjeet artikkelin kirjoittamisesta ja julkaisemisesta saat ohjauspäivien aikana.

Tehtävä 4: Päätöskeskustelu

Kun opinnot alkavat olla loppusuoralla, sovi päätöskeskustelu-aika oman kouluttajasi kanssa. Päätöskeskustelun pohjana toimii opo-portfoliosi, jonka esittelet keskustelussa omalle kouluttajallesi.

Oppimisprosessin arviointi

Tällä opintojaksolla edistetään ja arvioidaan toimijuusosaamistasi ja kehittämisosaamistasi. Näiden osaamisten lisäksi edistetään ja arvioidaan vuorovaikutusosaamistasi ja reflektio-osaamistasi.

Oppimisprosessin arvioinnin välineitä ovat opintojaksoon kuuluvat oppimistehtävät, vertaisarvioinnin ja opettajakorkeakoulun kouluttajan palautteet sekä havainnot opintojakson osaamistavoitteisiin liittyvästä vuorovaikutusosaamisestasi ja reflektio-osaamisestasi.

Arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun kouluttaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointiaineisto koostuu opintojakson oppimistehtävistä sekä koulutuksen päättävästä arviointikeskustelusta ja siihen liittyvästä aineistosta.

Kirjallisuus

Portfolio

Huotari, J., Lepänjuuri, A. & Niskanen, A. 2007. Elektroninen portfolio osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Teoksessa A. Laitinen, R. Nurminen & L. Soininen (toim.) Tunnistatko osaamisen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 89 – 98.

Kankaanranta, M., Grant, A. & Linnakylä, P. (toim.) 2007. e-Portfolio. Adding Value for Lifelong Learning. Institute for Educational Research: Jyväskylä.

Niikko, A. 2000. Portfolio oppimisen avartajana. Helsinki: Tammi.

[Verkkotutor.](#)

Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Porvoo: WSOY.

HOPS

Annala, J. 2007. [Merkitysneuvotteluja hopsista ja sen ohjauksesta.](#) Toimintatutkimus hopsin ja sen ohjauksen kehittämistä korkea-asteen koulutuksessa. Acta Universitatis Tamperensis 1225. Tampere: Tampere University Press.

Ansela, M., Haapaniemi, T. & Pirttimäki, S. 2005. [Yliopisto-opiskelijan hops:](#) ohjaajan opas. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Mäkinen, J., Olkinuora, E., Rinne, R. & Suikkanen, A. (toim.) 2006. Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen. Jyväskylä: Ps-kustannus.

Penttinen, L., Skaniakos, T., Ansela, M. & Plihtari, E. (toim.) 2011. [HOPS –ohjaus.Osaamista, yhteistyötä ja hyvinvointia.](#)

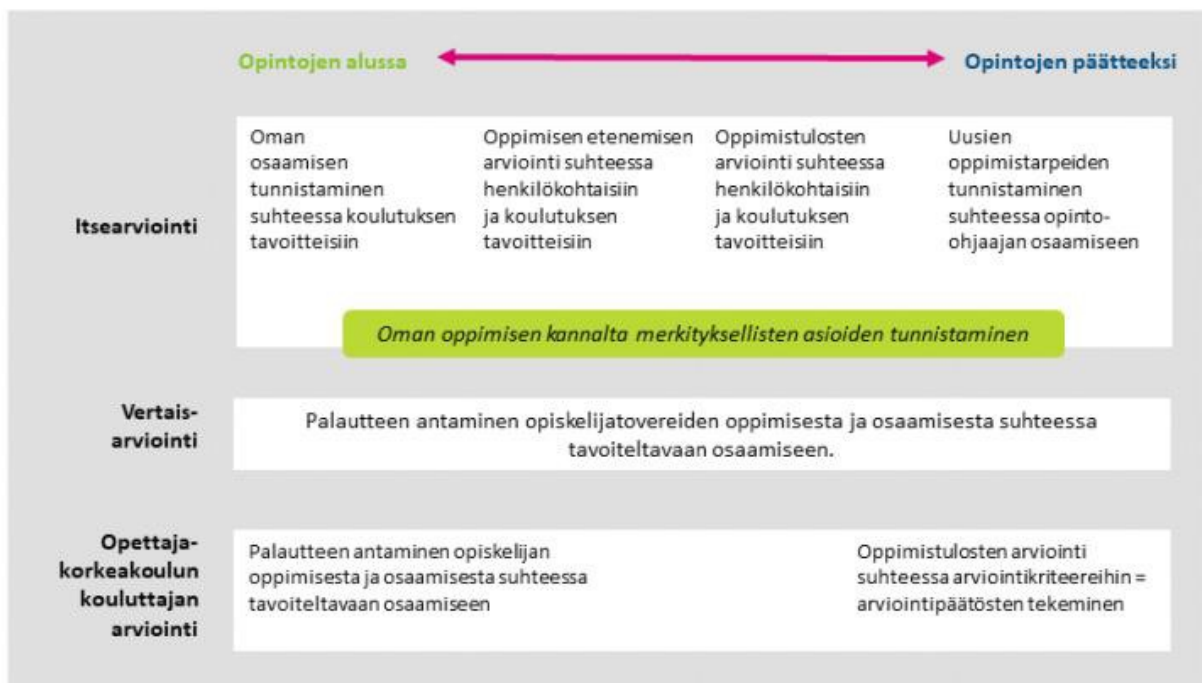
Oppimisen ja osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana ovat opinto-ohjaajankoulutuksen opetussuunnitelmassa esitetyt osaamista-voitteet ja arviointikriteerit sekä opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet. Arviointi on luonteeltaan kehittävä ja avointa opiskelijoiden ja kouluttajien välistä jatkuvaa vuoropuhelua.

Osaamistavoitteet ovat oppimisen ohjaamisen ja arvioinnin lähtökohta. Oppimisprosessin aikana annettava ohjaus, erilaiset palautteet ja muut arvioinnit perustuvat sekä määritettyihin osaamista-voitteisiin että opiskelijan omalle oppimiselleen asettamiin tavoitteisiin. Opiskelijoiden itsearviointeilla ja vertaisarvioinneilla on merkittävä rooli opintojen kaikissa vaiheissa.

Oppimisen ja osaamisen arvioinnin välineitä ovat oppimistehtävät, havainnoinnit, keskustelut ja muu laadullinen aineisto. Osaamisen arviointi on kriteeriperusteista ja arviointipäätöksen tekee opettajakorkeakoulun kouluttaja, kun kaikki oppimistehtävät on tehty. Arviointipäätös tehdään asteikolla: hyväksytty / hylätty. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää, että hyväksytyyn osaamisen kriteerit täyttyvät.

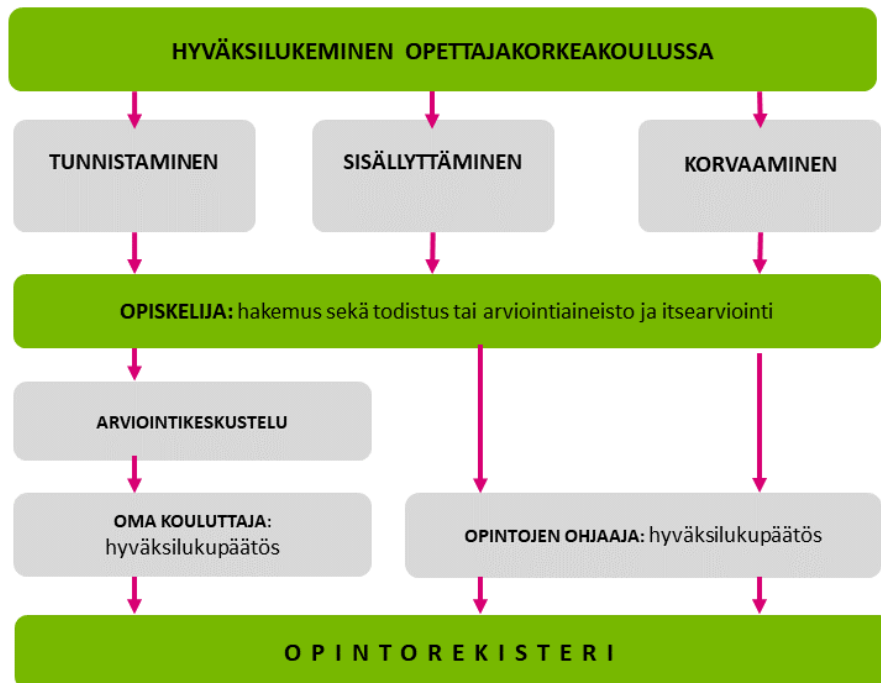
Arviointiin osallistuvat opiskelija, opinto-ohjaajankoulutuksen kouluttajat sekä vertaisopiskelijat. Seuraavassa kuvassa havainnollistetaan eri arvioijien keskeisiä tehtäviä.

Hyväksilukeminen

Sinulla on mahdollisuus hyväksilukea osaksi opinto-ohjaajankoulutuksen opintojasi sellaista osaamista, jota olet aiemmin hankkinut muissa opinnoissa, työelämässä tai muissa yhteyksissä. Opinto-ohjaajan koulutuksen aluksi laadit henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jossa arvioit omia lähtökohtiasi opinnoille. Tässä suunnitelmassa kuvaat myös sen, millaista osaamista sinulla jo on suhteessa opinto-ohjaajankoulutuksen osaamistavoitteisiin ja mitä osaamistasi mahdollisesti esität hyväksiluettavaksi. Suunnitelmasi pohjalta käyt HOPS keskustelun oman kouluttajasi kanssa.

Hyväksilukemisen muotoja ovat korvaaminen, sisällyttäminen ja osaamisen tunnistaminen.

Korvaaminen

Korvaamisella tarkoitetaan opetussuunnitelmaan kuuluvien opintojen korvaamista joko kokonaan tai osittain muualla suoritetuilla, sisällöltään vastaavilla opinnoilla.

Korvaaviksi opinnoiksi esitettävien opintojen tulee vastata ammatillisen opinto-ohjaajankoulutuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä ja osaamisen tulee olla olemassa. Korvaavien opintojen tulee siten liittyä opinto-ohjaajan työhön tai oman ammattialan kehittämiseen.

Korvaavuuden hakeminen

Korvaavuutta haetaan erillisellä hakemuslomakkeella, johon liitetään kopio korvaaviksi esitettyjen opintojen todistuksesta ja tarvittaessa sisältökuvaus. Lomakkeet ovat verkkosivuillamme (www.jamk.fi/aokk/opinto-oppaat).

Hakemus liitteineen toimitetaan opinto-ohjaajalle.

Sisällyttäminen

Sisällyttäminen tarkoittaa muualla suoritettujen opintojen liittämistä osaksi opintoja. Opettajakorkeakoulu päättää esittämiesi opintojen sisällyttämiskelpoisuudesta.

Osaamisen tunnistaminen

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen lähtökohtana on opetussuunnitelman tavoitteena oleva osaaminen, jonka opiskelija on voinut hankkia missä, milloin ja miten tahansa.

Perehdy osaamisen tunnistamista varten opintojakson osaamistavoitteisiin, arviointikriteereihin ja oppimistehtäviin. Arvioi omaa osaamistasi suhteessa niihin. Laadi aineisto, joka osoittaa, että sinulla jo on tässä opintojaksossa tavoitteena oleva osaaminen. Tee aineiston arviointia varten selvitys, jossa perustelet, miten se osoittaa opintojakson osaamistavoitteita vastaavan osaamisesi.

Lähetä hyväksilukuhakemus, aineistosi ja selvityksesi osaamisen tunnistamista ja arvioimista varten omalle kouluttajallesi.

Esittämäsi aineiston perusteella oma kouluttajasi arvioi osaamisesi ja päättää hyväksiluvusta.

Opinto-ohjaajankoulutuksen hyväksilukuhakemus julkaistaan elokuussa 2019.